

Секція: Економіка природокористування та сучасні проблеми охорони навколишнього середовища.

Вовк К.М., аспірант,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна,
Наумік-Гладка К.Г., д.е.н., професор,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна,

РОЛЬ ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ У ВІДНОВЛЕННІ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ

Сучасний ритм життя створює надмірне психологічне та фізичне навантаження на людину, що визначає необхідність повного відновлення організму та потреби в рекреаційних зонах відпочинку. Завдяки своєму географічному розташуванню Україна має великий рекреаційний потенціал в порівнянні з країнами-лідерами (Іспанія, Франція, Німеччина), і є всі передумови для виходу на першу сходинку у світовому туризмі. Але він використовується лише на 20 %, що обумовлено незадовільним станом рекреаційних територій.

Правове регулювання цільового використання земель рекреаційного призначення недосконале. Безумовно, для відродження рекреаційних територій необхідні значні капіталовкладення на рівні держави. В умовах економічної нестабільності актуальним буде проведення подієвих заходів, які за результатами досліджень, мають значний економічний ефект, при порівняно невеликих інвестиціях.

Нещодавно Уряд України схвалив рамковий проект партнерства між Україною та Організацією Об'єднаних Націй на 2018-2022 роки. Нова програма партнерства є важливою базою зі стратегічного

планування та вагомою допомогою Україні на наступні п'ять років. Зокрема, особливу увагу було приділено відновленню темі рекреації зони відчуження Чорнобильської АЕС, необхідності залучення відповідного фінансування і можливостям подальшого використання цієї території [1].

Необхідною умовою розвитку рекреації є наявність рекреаційного потенціалу, який може оцінюватися в різних масштабах: на рівні світу, країни, району. Під рекреаційним потенціалом розуміється вся сукупність природних, культурно-історичних і соціально-економічних передумов для організації рекреаційної діяльності на певній території [2]. Рекреаційний потенціал – це не тільки зовнішні передумови для організації відпочинку (природні, культурно-історичні, соціально-економічні. тощо), але й достатня внутрішня мотивація для реалізації вищезазначених можливостей.

З екологічної точки зору туризм є однією з форм природокористування. Розвиток туризму вимагає залучення людської діяльності до природних ресурсів. Це створює особливий вид ландшафту - рекреаційний. У багатьох розвинених країнах території, що використовуються для відпочинку та туризму, знаходяться на третьому місці після площі сільськогосподарських та лісових угідь [3]. Швидке зростання світової індустрії туризму та його великі економічні вигоди сприяють рекреаційному використанню землі та перспективній здатності успішно конкурувати та витіснити інші види використання. Але рекреаційні ресурси є кінцевими, вони незамінні та мають обмежені можливості. Їх стихійне та ірраціональне використання створює ряд екологічних проблем в областях інтенсивного розвитку туризму як в промислово розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються. Так, з 1945 року відвідування 10 найпопулярніших гірських національних

парків у Сполучених Штатах збільшилося в дванадцять разів, у європейських Альпах туризм зараз перевищує 100 мільйонів відвідувань днів, щороку в Індійській Гімалаї понад 250 000 індуських паломників, 25 000 треккерів та 75 альпіністських експедицій піднімаються до священного джерела річки Ганг, льодовика Ганготрі [4,5]. Наслідком туристичної активності є виснаження місцевих лісів для дров, витоптування прибережної рослинності і розсипання сміття. Такий туризм викликає нераціональне землекористування. Неконтрольований звичайний туризм створює потенційну загрозу для багатьох природних регіонів у всьому світі. Він створює величезний тиск на територію і призводить до таких впливів, як ерозія ґрунту, збільшення забруднення, скидання в море, втрата природного середовища існування, збільшення тиску на вимираючі види тварин та підвищену вразливість до лісових пожеж.

Вищезазначена ситуація потребує державного регулювання використання земель рекреаційного призначення. За даними Державного земельного кадастру України станом на 2009 рік площа земель рекреаційного призначення становила 108,2 тис. га, або 0,18 % від загальної площі держави [6]. Інформація щодо площі землі рекреаційного призначення на даний час відсутня. Нажаль процес адаптації законодавства України до законодавства ЄС йде не такими жвакими темпами, як очікувалось. Так, проект Закону України «Про туризм» від 24.02.2014 р. [7] залишається тільки проектом. В цьому законопроекті, зокрема передбачається врегулювати основні засади, принципи, пріоритетні напрями та шляхи реалізації державної політики у галузі туризму, зокрема, напрями використання туристичних ресурсів, учасників відносин у туристичній галузі, утворити Раду з питань туризму та спеціальні туристично-рекреаційні економічні зони (СТРЕЗ)

[7]. Відповідно до статті 50 Земельного кодексу України до земель рекреаційного призначення належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів. Норма статті 51 вищезазначеного кодексу визначає статус земель, що належать до земель рекреаційного призначення, а проект Закону України «Про землі рекреаційного призначення» від 24.02.2012р за № 10367 так і знаходиться в стадії проекту [7].

Відсутність на сьогоднішній день комплексної системи правового регулювання туристичної діяльності в рекреаційних зонах гальмує розробку системи подієвих заходів. Подієві ресурси належать до чинників формування туристичних потоків, оскільки включають мотиваційні передумови подорожі до місця, де відбувається подія чи явище [3]. Даний вид ресурсів не підлягає традиційному кількісному вимірюванню. Можна говорити лише про міру впливу подієвого туризму на створення туристичної інфраструктури, формування туристичних потоків. Таким чином, розвиток саме подієвого туризму є актуальним. Перевагою подієвого туризму є той факт, що для розвитку даного виду туризму не потрібна наявність багатьох туристично-рекреаційних ресурсів. Подієвий туризм - вид туризму, пов'язаний з відвідуванням туристами і екскурсантами місця проведення події, відмінного від місця їх постійного проживання, в певний час, відповідно до термінів проведення події [8]. Таким чином, подієвий туризм є альтернативним видом туризму для регіонів, що не володіють видатним історико-культурною спадщиною, а також природними ресурсами. Не менш важливим є економічна складова подієвого туризму. Всесвітньо відомі: м. Давос та щорічний економічний форум, Берлін і Канни та їх кінофестивалі, наприклад, в 2009 р економічний ефект від Каннського

фестивалю склав майже 200 млн. євро, було створено 3200 робочих місць та 10% річного завантаження готелів в регіоні [9].

Висновки. Недосконала система правового регулювання туристичної діяльності в Україні призводить до низки проблем. Зокрема відсутність Закону України «Про землі рекреаційного призначення» призводить до нерационального використання рекреаційних ресурсів, які в свою чергу є стабілізаторами екологічної рівноваги. Відсутність правових норм також гальмує створення регіональних рекреаційних комплексів.

Використовуючи подієві ресурси можна направляти туристичні потоки в певні регіони, з метою відновлення тих областей, які цього потребують найбільше. Таким чином, для комплексного розвитку території, відновлення її рекреаційних ресурсів є актуальним включення подієвого туризму до програм довгострокового розвитку регіонів.

Література:

1. Рамкова програма партнерства між Урядом України та ООН на 2018-2022 рр. надзвичайно важлива для покращення ситуації на Сході, - І. Климпуш-Цинцадзе URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250380857&cat_id=244276429 (дата звернення 12.01.2019).
2. Николаенко Т.В. Процесс рекреационного освоения региона (на примере Крыма) . Симферополь. - 1998. 116с.
3. Л.О.Кобанець, Т.Л.Овчаренко Інноваційний напрям формування рекреаційної індустрії в Україні URL: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/2587/st_36_15.pdf?sequence=1 (дата звернення 12.01.2019).
4. This is based on feedback from over 300 tourism experts in some 100 destinations around the world UNWTO (2016). URL: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/unwto_barom18_03_june_excerpt.pdf (дата звернення 15.01.2019).
5. Impact of tourism. URL: <https://www.grabmyessay.com/samples/impacts-of-tourism> (дата звернення 15.01.2019).
6. Про туризм: Проект Закону України від 24.02.2014 № 424 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG39C00A.html (дата звернення 20.01.2019).
7. Висновок на проект Закону України «Про туризм» (реєстраційний № 4224 від 24.02.2014 р.) URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id...49894> (дата звернення 15.01.2019).

8. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Київ - Центр навчальної літератури, 2007.312с.

9. Глобова С. А. Зарубежный опыт применения событийного маркетинга как инструмента повышения туристической привлекательности территории [Текст] // Проблемы и перспективы экономики и управления: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, июнь 2013 г.). — СПб.: Реноме, 2013. — С. 137-140. — URL <https://moluch.ru/conf/econ/archive/77/3989/> (дата звернення 20.01.2019).